

Vroegmoderne tijd

6 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- In de late middeleeuwen vindt 'het conflict in de christelijke wereld over de vraag of de wereldlijke dan wel de geestelijke macht het primaat behoorde te hebben' plaats 1
- Hendrik VIII erkent (op wereldlijk gebied) geen pauselijke suprematie (want de Engelse prelaten behoren zijn onderdanen te zijn en niet die van de paus) 1
- In de late middeleeuwen streven vorsten naar 'het begin van staatsvorming en centralisatie' 1
- Hendrik VIII geeft als argument voor de afscheiding van de Rooms-Katholieke Kerk (één van de volgende): 1
 - de aantasting van zijn centrale macht
 - de disloyaliteit van zijn onderdanen
 - het binden aan de kroon van de verschillende standen binnen zijn koninkrijk
 - dat alle inwoners van zijn koninkrijk / alle prelaten zijn onderdanen (en niet die van de paus) zijn.

Opmerking

Alleen als naast de juiste kenmerkende aspecten ook een juiste uitleg wordt gegeven, worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- In de Moderatie wordt gratie verleend aan ketters die terugkeren tot het katholieke geloof / worden ketters verbannen (in plaats van gedood) / mogen ketters hun vermogen houden als zij spijt betuigen (terwijl in de Bloedplakkaten / in de godsdienstpolitiek van Filips II de doodstraf stond op elke vorm van ketterij) 1
- De aanleiding voor Margaretha voor deze beleidswijziging was dat zij tegemoet wilde komen aan de wens van de adel de strenge ketterwetgeving op te heffen / te matigen / was de aanbidding van het Smeekschrift 1
- De Moderatie leidde tot meer calvinistische activiteit (onder andere de Beeldenstorm) omdat dit minder gevaarlijk werd 1
- Filips II stuurde Alva (waarop Margaretha aftrad) 1

8 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Uit de bron blijkt dat de calvinistische bestuurders (zoals Van der Laen) geen vrije geloofsuitoefening voor rooms-katholieken willen toestaan (in de noordelijke gewesten), waardoor de rooms-katholieken (in de zuidelijke gewesten) zich afgeschrikt voelen / zich aaneensluiten in de Unie van Atrecht (waarna de noordelijke gewesten de Unie van Utrecht sluiten).

9 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat de opvatting van Coornhert beter aansluit bij de godsdienstpolitiek van Willem van Oranje bij het begin van de Opstand, omdat beiden streefden naar godsdienstvrijheid / gelijkberechtiging van rooms-katholieken en protestanten.

Opmerking

Alleen als de keuze voor Coornhert met een juist argument wordt ondersteund, worden scorepunten toegekend.

10 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- De afzonderlijke gewesten pleegden voortdurend overleg met hun eigen gewest (zodat de besluitvorming in de Staten-Generaal traag verliep, waar Willem van Oranje zich tegen verzette) 1

bij 2:

- Willem van Oranje was stadhouder, hij wilde voorkomen dat hij zonder troepen kwam te zitten / dat hij geen huursoldaten kon werven 1

Opmerking bij 2

Alleen als wordt ingegaan op het militaire karakter van de functie van stadhouder wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Het verslaan / verzwakken van het Spaanse rijk (in de Tachtigjarige Oorlog) 1
- Om de suikerplantages rondom Recife te exploiteren om het Spaanse rijk economisch te verzwakken, waren arbeidskrachten nodig die via de trans-Atlantische slavenhandel werden aangevoerd uit Ghana (waarvoor de verovering van Elmina nodig was) 2

12 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Diderot maakt duidelijk dat hij van mening is dat Tahitianen dezelfde rechten hebben als Fransen, waaruit blijkt dat hij uitgaat van gelijkheid / vrijheid als universeel geldende waarde, wat past bij de radicale stroming in de Verlichting 2
- Diderot maakt duidelijk dat hij slavernij afkeurt, waarmee hij de afschaffers van slavernij (de abolitionisten) zal hebben geïnspireerd 1

Opmerking

Alleen als met een verwijzing naar de bron duidelijk wordt gemaakt welke radicale verlichtingsopvatting uit de bron naar voren komt, worden 2 scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Verlichte ideeën die Malesherbes in het memorandum uitdraagt, zijn (twee van de volgende): 2
 - Malesherbes legt de nadruk op het algemeen belang boven dat van groepen, waaruit blijkt dat hij uitgaat van een sociaal contract / van de 'volonté générale'.
 - Malesherbes wil een nieuwe volksvertegenwoordiging, waaruit blijkt dat hij vindt dat de koning rekening moet houden met de publieke opinie / dat hij voor meer democratie is.
 - Malesherbes vindt dat de koning zelf moet komen met een grondwet, waaruit blijkt dat hij tegen het absolutisme is / dat hij de macht van de koning wil inperken door een grondwet.
 - Malesherbes beschouwt de standenvergadering als een ouderwetse / veertiende-eeuwse instelling, terwijl de Verlichters zichzelf als modern / niet-traditioneel zien.
- Malesherbes loopt vooruit op de grondwet van 1791, want hij roept de koning op een constitutionele monarchie tot stand te brengen (wat met de grondwet van 1791 gebeurt) 1

Opmerking

Alleen als uit het tweede deel van het antwoord blijkt dat met de grondwet van 1791 een constitutionele monarchie wordt ingevoerd, wordt 1 scorepunt toegekend.

14 maximumscore 4

Uit het antwoord moet blijken dat:

- de Jacobijnen wilden afrekenen met (herinneringen aan) de adel / het feodale stelsel, wat de Vaderlandsche Sociëteit ook wil bereiken door de verwijzing naar hertog in de naam 's-Hertogenbosch te schrappen 2
- de Jacobijnen geweld tegen de heerser aanvaardbaar vonden, de Vaderlandsche Sociëteit wil met de naam Brutus-Bosch duidelijk maken dat zij zich aansluit bij het idee dat geweld tegen tirannie acceptabel is 2

Opmerking

Alleen voor de juiste combinatie van een Jacobijnse opvatting met een standpunt uit de bron worden 2 scorepunten toegekend.